

EVALUACIJA U ODGOJU I OBRAZOVANJU

Sažetak - U nastavnom kurikulumu evaluacija je važna varijabla i veoma važna aktivnost učenika i učitelja. Evaluacija ima snažan utjecaj na ukupno školsko i razredno-nastavno ozračje. Učenici vole školu u mjeri koliko su zadovoljni oblicima i rezultatima evaluacije, napose rezultatima unutarnje evaluacije.

S obzirom na svrhu razlikuju se različite vrste evaluacije. U tekstu je prikazana priroda i filozofija vanjske i unutarnje evaluacije, te formativne i sumativne evaluacije u osnovnoj i srednjoj školi.

Evaluacija donosi informacije učenicima i učiteljima o uspješnosti zajedničkog rada u nastavnom procesu. Priroda i vrste evaluacije ovise o filozofiji odgoja odnosno o pedagoškoj koncepciji neke škole. U stručnim krugovima prevladava stajalište da osnovna i obvezna škola treba omogućiti uspjeh svim sudionicima, odnosno da se osnovna pedagoška paradigma može iskazati sintagmom „pedagogija uspjeha za sve“. To znači da takva škola treba biti utemeljena na suradnji i nastojanjima učitelja da omoguće svakom učeniku optimalno ostvarivanje osobnih mogućnosti.

Srednje općeobrazovne i strukovne škole nisu obvezne i utemeljene su na izvana postavljenim standardima te na selekciji i kompeticiji. Selekcija se odvija prilikom upisa u te škole te tijekom odvijanja nastavnih aktivnosti jer škola treba osigurati da svi učenici zadovolje postavljene kriterije i standarde. Te spoznaje o selektivnosti škole uvjetuju kriterije unutarnje evaluacije i školskog ocjenjivanja.

Za postavljanje pedagoški svrsishodnog i kvalitetnog modela evaluacije treba definirati ciljeve. U radu su prikazane različite razine konkretizacije odgojnih i obrazovnih ciljeva te njihovo uvjetovanje izbora nastavnih strategija i modela evaluacije.

U radu autor razmatra pitanja selektivnosti, kooperativnosti i kompetivnosti kao polazišta za definiranje svrhe i kriterija evaluacije, zatim prikazuje skale za školsko ocjenjivanje u Hrvatskoj i nekoliko drugih zemalja. Pozornost je posvećena i mjestu učenika s posebnim potrebama u obveznoj školi te posebnim kriterijima vrednovanja uspješnosti takvih učenika.

EVALUACIJA U ODGOJU I OBRAZOVANJU

1. Uvod

Stručni izraz *evaluacija* (ponekad *evalvacija*) ima korijen u francuskoj riječi *évaluation* a znači „određivanje vrijednosti, ocjena, procjena“ (evaluirati – odrediti vrijednost, ocijeniti, procijeniti). U sličnom se značenju rabi i izraz *valorizacija*, a znači *vrednovanje*. Budući je evaluacija (evaluiranje, ocjenjivanje, procjenjivanje) izuzetno važna aktivnost u odgoju i obrazovanju ovdje se bavimo tom aktivnošću, odnosno pedagoškim aspektima te aktivnosti.

Evaluacija je kao fenomen i pedagoški pojam oduvijek izazivala pozornost stručnjaka iz područja pedagogije, psihologije i dokimologije, ali su se studije o tome razlikovale po filozofiji i praksi odgoja koju su imale u polazištu, te dokimološkim rješenjima koja su a priori bila preferirana i preporučivana (vidi npr. Jordan, 1953; Wrihstone, et al 1956; Pidgeon and Allen, 1974; Grounlund, 1985; Grounlund, and Linn, 1990; Logar, 1990; Matijević, 2004 te <http://www.eurydice.org/> ili <http://www.eric.ed.gov/>). Prethodne studije se bave evaluacijom na razini općeg i zajedničkog za sve nastavne predmete i stupnjeve školovanja, ali ima mnogo i takvih koji nastoje ukazati na posebnosti pristupa u pojedinim nastavnim predmetima, npr. vjeronauku (Filipović, 1997), glazbenoj kulturi (Rojko, 1997), tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi (Marinović, 1992), povijesti (Trškan, 2004; Trškan, 2005), stranom jeziku (Marković, 1998) itd.

Navedeni radovi upućuju na dilemu: može li se i treba li preporučiti jedinstveni model za praćenje i ocjenjivanje svih nastavnih predmeta ili svaki nastavni predmet podrazumijeva posebnosti koje traže i prilagođena dokimološka rješenja za praćenje i ocjenjivanje. I, dok u Hrvatskoj imamo jedinstven model ocjenjivanja za osnovnu i srednju školu i to za sve nastavne predmete isti (skala od pet stupnjeva), u mnogim zemljama na sceni su različita dokimološka rješenja koja su prilagođena prirodi ciljeva i metoda koje se javljaju u pojedinom nastavnom predmetu te uzrastu učenika odnosno stupnju školovanja (primarno ili sekundarno obrazovanje).

Teleološki gledano, sve što se događa ima neku svrhu. Svrha proizlazi (sadržana je) iz samog procesa događanja. Odgoj i obrazovanje složeni su svrhoviti procesi. Stručnjaci (ali i oni koji to nisu, dakle svi ljudi) ne slažu se u gledištima i odgovorima na pitanje: tko treba određivati svrhu tih procesa, ili tko određuje svrhu odgoja i obrazovanja.

Negdje je svrha odgoja određena državnim normama ili zakonima. Ponegdje opet proizlazi iz vjerovanja, odnosno dominirajuće konfesije u nekoj državnoj zajednici (kršćanstvo, islam, budizam itd.). Oduvijek su postojale i grupe ljudi koji ne pripadaju vodećim konfesijama i koje sav svoj privatni život uređuju prema načelima tih konfesija (ali i osobe koje ne pripadaju ni jednoj konfesiji), ili grupe koje ne prihvaćaju od države (ili bilo koga drugoga) određene norme, odnosno okvire, za uređivanje važnih životnih pitanja. Takva su i pitanja svrhe odgoja i obrazovanja.

Povijest je pokazala da, ipak, postoje neke opće prihvaćene ljudske vrednote koje se uvažavaju u izboru svrhe odgoja i obrazovanja, odnosno za reguliranje tih složenih procesa.

N. Kujundžić (1991, str. 31) smatra da je zajednički ideal ljudskog života *slobodan čovjek*. Sloboda je, dakle, vodeća ljudska vrijednost. Čovjek uvijek teži slobodi. Sloboda je temeljna antropološka odrednica čovjeka. U procesu odgoja i obrazovanja tu spoznaju valja uvažavati.

Da bi se mogao odvijati optimalan proces odgoja i obrazovanja (optimalno ostvarivanje mogućnosti svakog pojedinca) mora se osigurati zdrav fizički i psihički razvoj. Čovječanstvo je davno osvijestilo *zdravlje* kao vrhunski životni ideal. Kad je osigurana

poticajna okolina za zdrav razvoj pojedinca može se očekivati pozitivne rezultate odgoja i obrazovanja (uvijek shvaćenih kao višestruko determinirani procesi). Kujundžić (isto, str. 31-32), ističe i sljedeće ljudske vrijednosti koje je čovjek osvijestio u svojoj dugoj povijesti: istina, pravda, ljepota, uspješnost, ljubav i svetost (kao osnovnu religijsku vrednotu)*.

Kod brojnih autora prevladava mišljenje da su osnovne ljudske vrijednosti istina, ljubav, mir, nenasilje i ispravno djelovanje (npr. Jumsai and Burrows, 1997). Uz svaku od tih vrednota ističe se više podvrednota, npr. za *ispravno djelovanje* to su redovitost, točnost, poštenje, poštovanje drugih ljudi, timski rad, ravnopravnost itd. Ili podvrednote za *nenasilje*: uljudnost, spremnost pomaganja drugima, želja da nikoga ne povrijedimo, spremnost na suradnju, demokracija itd. (Isto, 1997). Vrednote kao što su mir, tolerancija, demokracija, pravednost (odnosno, ljudska prava) i suradnja u novije vrijeme izazivaju pozornost čovječanstva i eksperata iz svih područja znanosti. S tim u vezi javljaju se brojni stručni i međunarodni projekti i studije koji imaju odraza i u školskim kurikulumima (vidi npr. It's Our Right, 1990; Living Together with our Differences, 1995; Reardon, B. A., 1995; Spajić-Vrkaš, V. i dr., 2004).

Spomenute vrednote se ističu u ciljevima odgoja (npr. odgajati za mir, toleranciju i demokraciju), a to znači da su važni elementi u nastavnim kurikulumima, te da za njihovo ostvarivanje treba osigurati odgovarajuće uvjete te predvidjeti načine praćenja i vrednovanja.

2. Proces odgoja i obrazovanja i mjesto evaluacije u tom procesu

Podimo od nekih pretpostavki i određenja osnovnih pojmova:

Odgaj i obrazovanje predstavljaju proces i rezultat toga procesa.

Odgaj i obrazovanje su višestruko determinirani pa je teško dati jedinstveno određenje tih pojmova koje bi važilo u različitim društvenim sredinama i znanstvenim krugovima. Rješenje je u pedagoškom pluralizmu i toleranciji na razlike.

Najsustavnije se odgaj i obrazovanje odvijaju (događaju) u školi. Stručno osmišljen proces odgoja i obrazovanja u školi označavamo izrazom *nastava* ili nastavni proces. Dakle, nastava je, kao i odgaj i obrazovanje, dinamičan i višestruko determiniran proces.

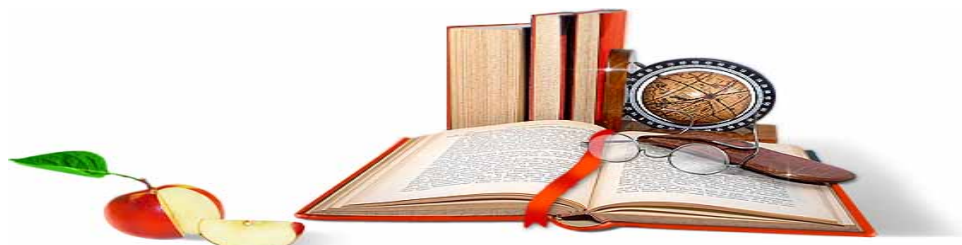
Brojni znanstvenici su razvili brojne teorije kojima nastoje objasniti suštinu i determiniranost događanja u nastavnom procesu. Za potrebe ovog rada oslonit ćemo se nešto više na teoriju kurikuluma (Slika 1).

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](#)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

* U ovom tekstu razlikujemo, radi jasnoće, sadržajno značenje izraza *vrednota* i *vrijednost*. „Vrednota“ označava temeljne stavove i uvjerenja na kojima počiva ljudsko društvo i nastavni kurikulum, a „vrijednost“ znači svojstvo onoga što je vrijedno, što vrijedi u materijalnom, moralnom i duhovnom smislu. U dokimologiji i stručnim krugovima smatra se da sve što postoji (u materijalnom i duhovnom smislu) može biti podvrgnuto vrednovanju, odnosno određivanju vrijednosti iz perspektive određene osobe ili društvenih grupa. Naravno tu valja odrediti polazišta za vrednovanje, kriterije vrednovanja itd, a tim varijablama i aspektima nastavnih kurikuluma se bavimo u ovom tekstu.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com